

Belediye Hizmetlerinden Memnuniyet ve Yerel Seçim Sonuçları Arasındaki İlişki

Hüseyin KORKUT*

MEB Talim ve Terbiye Kurulu

Öz

Türkiye’de siyaset bilimi alanında çalışan akademisyenler ve araştırmacılar sık sık genel seçimler ve yerel ya da diğer bir deyişle mahalli idareler seçimlerinin birbirinden çok farklı atmosferde yapılan seçimler olduğunu belirtmektedirler. Genel kanı, genel seçimlerde uluslararası politika, makroekonomik politikalar ve ulusal siyasi tartışmaların daha belirleyici olması iken yerel seçimlerde belediye başkanının özellikleri, belediye hizmetlerinden memnuniyet ve diğer yerel faktörlerin etkili olacağıdır. Ayrıca, belediye yönetimi ile siyasi iktidarın aynı partiden olmasının hizmetleri arttıracığı ya da kolaylaştıracağı yönünde kamuoyunda bir algı da mevcut görünmektedir. Bu çalışma TÜİK tarafından 2013 yılı Kasım ayında tüm Türkiye’de il düzeyinde yapılan Yaşam Memnuniyeti Araştırması verilerini kullanarak 2009-2014 yerel seçimleri sonucunda ortaya çıkan belediyeyi yöneten partinin il bazındaki oy farkının belediye hizmetlerinden memnuniyet düzeyi ile ne oranda açıklanabileceğini tespit etmeyi amaçlamaktadır. Bu amaca ulaşmak için korelasyon ve çoklu regresyon analizleri kullanılmıştır. Araştırmanın sonuçlarına göre bazı belediye hizmetlerinden memnuniyet düzeyinin seçim sonuçları üzerinde sınırlı bir etkisi olduğu tespit edilmiştir. Ancak bu etki etnik siyasetin seçim sonuçları üzerinde çok baskın bir etkisinin görüldüğü Güneydoğu ve Doğu Anadolu Bölgesinde bazı iller örnekleminden çıkarıldığında daha belirgin olarak ortaya çıkmaktadır.

Anahtar Kelimeler

Yerel Seçimler, Yerel Yönetimler, Belediye Hizmetleri, Hizmet Memnuniyeti

* Dr., MEB Talim ve Terbiye Kurulu, h.korkut@hotmail.com, ORCID: 0000-0003-0511-4827

Relationship Between Satisfaction Level From Municipal Services And Local Election Results: Case Of 2014 Local Elections

Abstract

Academicians and researchers in political sciences in Turkey often state that general parliamentary elections and local/municipal elections are conducted in a very different atmosphere. It is the common belief in these circles that the identity/personality of the mayor, satisfaction from municipal services and other local factors are more determinants in the local elections while international politics, macroeconomic policies and domestic political issues are more important in general elections. In addition, there seems to be a perception in public opinion that the services might be increased or improved if the mayor and central government are from the same political party. This study, using the Life Satisfaction Research data set conducted at province level across Turkey in November 2013 by the Turkish Statistical Agency, aims to determine if the vote difference for the incumbent mayors between 2009 and 2014 local elections can be explained with the level of satisfaction from municipal services. Correlation and multiple regression analysis are used to achieve this goal. According to the results of the study, a limited effect of the satisfaction from municipal services on vote difference of incumbent mayors is found. However, this effect turns out to be greater when the data related to certain South Eastern and Eastern provinces where ethnic politics play a much more dominant role in the election results are excluded from the analysis.

Keywords

Local Elections, Local Governments, Municipal Services, Urbanization

Extended Abstract

It is often debated in the political science area if voter's behavior and preferences are different in general elections versus local elections. It is suggested that voters care more about the macroeconomic situation, international politics and national issues in general elections whereas they are believed to care more about local decisions about locally provided services and the personality of the mayor. This study aims to make a contribution to the literature by determining the impact of satisfaction level of constituents in province centers from municipal services in their voting choices using the data provided by the Turkish Statistical Agency's Life Satisfaction Research conducted in November 2013 in all provinces of Turkey.

Methodology and Data

Data for this study come from the micro data set of Life Satisfaction Research (YMA-2013) conducted in November 2013 in all provinces of Turkey by Turkish Statistical Agency. This survey is conducted every November since 2003. However, only in 2013 it was conducted in all 81 provinces of Turkey with large enough samples to allow province level statistical analysis. The main interest variables are 20 variables representing the satisfaction levels of residents in municipal areas from the municipal services. These variables are used as explanatory variables along with some other control variables that

are available at province level in Turkish Statistical Agency's webpage such as mean per capita Real GDP, infant mortality rate, poverty rate and divorce rate.

YMA-2013 survey included over 240 questions and was conducted with more than 196 thousand participants. Approximately 80 percent of the participants indicated that they lived in a municipal area and responded to questions about 20 service areas provided by the metropolitan or provincial center municipalities. These 20 questions were asked in the form of a 5-point Likert scale where "1" indicated "very satisfied" and "5" indicated "Not satisfied at all". Some questions allowed to choose the option of "6: No idea" or "7: Service is not available". However, the responses with 6 or 7 were excluded from the mean calculations.

Main explanatory variables of interest are satisfaction from cleaning services, trash collection, water and canalization services, local law enforcement, fire service, funeral service, availability of green areas, air pollution, road, lighting and sign services, public transportation, food inspection, sport services, lifelong learning opportunities, services for disabled persons, festival/concert/exhibition services, social aids, zoning and construction permits.

This study employs correlation analysis and multiple regression method via stepwise selection procedure. As it is known, stepwise selection can be made in three different ways: forward selection, backward selection through elimination and the mix of both. This study uses backward selection through elimination. Thus, the multiple regression model begins with full model and then one by one eliminating the least significant variables until the p-values of the variables approach to pre-selected threshold level.

Statistical Analysis and Results

First, the correlation matrix for variables was calculated and correlation coefficients between the dependent variable (the difference between 2014 and 2009 local election results as a percentage, more specifically percentage vote difference for the mayoral votes, in each province center for the incumbent party) and 20 variables measuring satisfaction level from municipal services as mentioned above. Correlation coefficients show a rather weak relation between vote difference and satisfaction from municipal services. However, in order to see the net impact of these services on vote difference, certain control variables were added to the model and the model estimated. These control variables were selected from among the available province level data for various socio-economic and human capacity variables.

However, the study faced with one serious limitation. In Turkey, there are 81 provinces and therefore the number of observations in the study could be a maximum of 81. The number of potential independent variables was too many. In order to eliminate unnecessary variables, backward stepwise selection method was used in 0.15, 0.10 and 0.05 significance levels. According

to the results of multiple regressions estimated in these different significance levels, satisfaction level from social aids, water and canalization systems, disability services, food inspection services, cleaning services, zoning/construction permits, lifelong learning opportunities and public transportation services are found to be statistically significant at a 0.15 level of significance. At 0.10 percent significance only social aids, water and canalization systems, disability services and food inspection services are found to be significant. Finally, at 0.05 significance level, only satisfaction from social aids, water services and canalization services are found to be significant, hence impacting the vote difference between 2009 and 2014 local elections.

A closer look at the data for vote difference and the incumbent parties revealed that certain metropolitan areas and cities in South East and Eastern regions of Turkey experienced a significant increase in the percentage of the votes in favor of incumbent party. However, these municipalities ranked almost always in the bottom almost in all 20 service areas when 81 metropolitan/province center municipalities are ranked based on satisfaction of residents from municipal services. This situation suggested that inclusion of these cities in the sample spoiled the ordinary least square calculations as they represent possible outlier cases. In order to check this situation, backward stepwise regression models were estimated again using the same significance levels as above. The results indicated higher R-squares and adjusted R-squares indicating that the model is a better fit without those cities.

Conclusion and Discussion

This study aimed to find if there is any significant relationship between the satisfaction level from municipal services and the election results. In order to check this hypothesis, the study used the survey data from 2013 Life Satisfaction Research conducted in all provinces of Turkey using backward stepwise selection method and multiple regression analysis. The study found that, out of 20 areas of municipal services included in the survey, some were found to be statistically significant on vote difference observed in 2014 local elections in Turkish provinces compared to the local election results in 2009. However, some other municipal services like fire service, funeral services, air pollution policies, road, lightening and sign services were found to be not significant on vote difference.

However, the results should be interpreted with precaution as the study has some shortcomings. For instance, the number of observations is limited to only 81 as the survey does not provide separate data on smaller town municipalities even though some of the participants in each province are selected from those towns. In other words, the survey does not indicate if a participant living under municipal administration is living in the province center or other smaller town centers. The limited number of observations leads to serious degrees of freedom and hence identification issues in regression analysis.

Giriş

20. yüzyılın son çeyreğinden itibaren bilgi iletişim teknolojilerinin ortaya çıkardığı gelişmeler küreselleşmeyi hızlandırmakta, bu da beraberinde dünyada büyük bir değişim ve dönüşüme sebep olmaktadır. Aynı zamanda iletişim ya da bilgi çağı olarak da adlandırılan bu süreçte, üzerinde çokça durulan konuların başında küreselleşme, yerelleşme ve yerel demokrasi kavramları olduğu değerlendirilmektedir. (Koçak, 2009: 134). Her geçen gün etkisini artıran küreselleşme ile beraber yerel demokrasi ve yerellik kavramları da önem kazanmaktadır (Koçak, 2009: 135).

Küreselleşme çok boyutlu özelliği ile ekonomiden siyasete, kültürden yönetim ilişkilerine kadar toplumsal hayatın bütün anlarına tesir etmektedir. Küreselleşmeyle beraber ortaya çıkan gelişmeler bir yönüyle merkezîyetçi anlayışla yönetilen devletin biçimini ve etkinliğini değiştirirken/azaltırken bir yönüyle de âdemi-merkezîyetçiliği yani yerelleşmeyi öne çıkararak yerinden/mahalli yönetimlerin önem kazanmasına neden olmaktadır. Bu gelişmeler, merkezîyetçi ve hantal özelliklere sahip devletin rolünün azaltılması ve etkinliğinin artırılması anlayışını kamu yönetiminde yeniden yapılanma tartışmalarının gündemi haline getirmiştir. Merkezi yönetim ile mahalli idareler arasındaki yetki/bütçe ve görev dengesi tartışmaların diğer önemli bir gündemi olmuştur (Sezer & Vural, 2010: 217).

Yukarda ifade ettiğimiz küreselleşme süreci kamu hizmetlerinin daha verimli ve etkin sürdürülebilmesi için halkın mahalli müşterek hizmetlerini yerine getirmek üzere varlık bulan mahalli idareleri daha önemli hale getirmiştir. Kamu hizmetleri ile ilgili karar süreçlerinin vatandaşlara daha yakın idari yapılar tarafından alınması ve icra edilmesi zaman tasarrufu oluşturmakta ve bürokratik hantallığı ortadan kaldırmaktadır (Eryılmaz, 2010:146-148). Aynı zamanda vatandaşların hizmetlerden memnun olup olmamaları haline göre denetlemelerine de imkân sunmaktadır. Vatandaşların/seçmenlerin yerel hizmetlerden memnun olup olmamalarına göre seçimlerde ortaya koydukları tutum önemli bir denetim mekanizmasıdır (Göküş & Karayıldırım, 2012: 131).

Bu çerçeveden bakıldığında mahalli idareler açısından seçim ve yerel halkın yapılan hizmetlerden memnun olup olmadığı önem arz etmektedir. Çünkü tabi olarak mahalli/yerel yönetimler, halkın seçerek temsil görevi verdiği yerel yöneticiler tarafından yönetilmektedir. Seçim sürecinde bireyler/seçmenler farklı alternatifler içinden bir tercihte bulunmaktadırlar. Fakat seçim

zamanlarında seçmenlerin tutum ya da tercihlerine tesir eden faktörlerin ne olduğu hususu siyaset bilimi başta olmak üzere birçok sosyal bilim alanı bakımından araştırma konusu haline gelmiştir (Coşkun & Çetin, 2019: 241-242). Seçmenlerin tutumuna tesir eden birçok faktör bulunmaktadır. Tam olarak sonuçlara ulaşabilmenin zorluğuna karşın yapılan çalışmalarla önemli sayılabilecek bulgulara ulaşılabilir. Seçmen tutumunun, genel ve yerel seçimlere göre değişiklik gösterdiği, alanda yapılan çalışmalardan anlaşılmaktadır (Teyyare & Avcı, 2016: 55).

Seçmenler seçim süreçlerinde oy tercihinde bulunurken genel ve mahalli idare seçimlerinde farklı faktörlerden etkilenebilmektedir. Bu faktörler; sosyolojik, ekonomik ve sosyo-psikolojik faktörlerdir (Çalışır, 2017: 147-149). Seçmenler içinde bulunduğu şartlar çerçevesinde bu faktörlerden birinden ya da birkaçından etkilenecek tercihlerini kararlaştırmaktadırlar (Coşkun & Çetin, 2019: 242).

Mahalli idarelerden bahsedildiğinde çoğunlukla belediyeler akla gelmekte ve üstlendikleri hizmetler düşünülmektedir. En yaygın ve halka en yakın mahalli idareler olarak belediyeler, vatandaşın ihtiyaç, talep ve beklentilerini daha iyi fark ederek sundukları hizmetlerle günlük hayat üzerinde etkili olmaktadır (Topal et al., 2019: 5). Yerelde kamu hizmetlerini yerine getiren belediyeler gün geçtikçe önem kazanmaktadır. Böylece kamu hizmetlerinin sunumunda vatandaş memnuniyetinin öneminin artması belediyelerin hizmet anlayışını yeniden şekillendirmektedir. Belediyelerin sunduğu hizmetlerin niteliği ve yönetimdeki başarıları vatandaşlar/seçmenler tarafından değerlendirilmekte ve seçimlerde tercihlerine yansımaktadır.

2000'li yılların başından bu zamana AB üyeliği sürecinin de etkisiyle girişilen reform çabaları ve yapılan yasal düzenlemeler, belediyelerin daha nitelikli hizmet sunabilme imkânlarını artırmıştır. Bununla beraber başta mali kaynak-görev dengesi olmak üzere, merkezi yönetim-belediye ilişkileri, etkinlik ve verimlilik gibi alanlarda yeni adımların atılmasına ihtiyaç olduğu açıktır (Sezer & Vural, 2010: 217).

Bu çalışma Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından 2013 yılı Kasım ayında tüm Türkiye'de il düzeyinde yapılan Yaşam Memnuniyeti Araştırması verilerini kullanarak 2009-2014 yerel seçimleri sonucunda ortaya çıkan belediyeyi yöneten partinin il bazındaki oy farkının belediye hizmetlerinden memnuniyet düzeyi ile ne oranda açıklanabileceğini tespit etmeyi amaçlamaktadır. Bu amaca ulaşmak için korelasyon ve çoklu regresyon analizleri kullanılmıştır.

Seçmen Davranışı ve Belediyeler

Kamu yönetimi yapılanması içinde yer alan belediyeler açısından yerel temsil ve seçim konusu hem yöneten hem de yönetilenler açısından önem arz etmektedir. Çünkü belediyeler, yönetme onayını hizmet sunmakla görevli

oldukları yerel halktan almaktadır. Seçim yapan vatandaşlar farklı alternatifler arasından tercihte bulunmaktadır. Yaptıkları tercih sonucunda yerel iktidarı kullanacak yöneticileri seçmiş olurlar (Coşkun & Çetin, 2019: 243).

Vatandaşlar bireysel mutluluğun ve toplumsal refahın sağlanması, yaşadığı sorunların çözülmesi beklentisiyle kendi görüşüne yakın bulduğu bir siyasi partiye üye olabilir ve tercihini o partiden yana kullanabilir. Dolayısıyla oy verme davranışı tam olarak bir tercih konusuna dönüşmektedir. Vatandaşlar hem merkezi yönetimin belirlenmesinde hem de yerel yöneticilerin seçiminde siyasi parti ve adayları tercih ederken kendilerinin menfaat ve çıkarlarını önceleyerek karar vermektedir. Vatandaşların oy kullanırken dikkat ettiği faydalar maddi çıkar da olabilir, kendi siyasi düşüncesinin temsilini isteme de olabilir (Sitembölükbaşı, 2001: 9-10). Seçimlerde oy kullanan vatandaşların değişik özelliklerde olması seçimlerde nasıl tutum sergileyeceği konusunu anlamayı zorlaştırmaktadır. Vatandaşlar, oy verme sürecinde karar vermeden önce farklı bilgi kaynaklarından beslenerek belli kanaatlere sahip olmaktadır.

Seçimlerde vatandaşların tutum ve yönelimlerine tesir eden faktörlerin neler olduğu hususu başta siyaset bilimi olmak üzere sosyal bilimler alanında araştırmacıların merakla üzerinde çalıştığı bir konudur. Yapılan araştırmalarda vatandaşların tercihlerini etkileyen birçok faktörün olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Merkezi yönetimlerin belirlendiği genel seçimler ile belediye seçimlerine tesir eden faktörlerin değişiklik gösterdiği, alanda yapılan farklı çalışmalarda ifade edilmektedir. Vatandaş tercihte bulunurken genel ve mahalli idare seçimlerinde farklı faktörlerin tesiri ile hareket edebilmektedir (Doğan & Göksel, 2010: 160).

Bugün var olan devlet sistemi içinde yer alan mahalli idareler bakımından da seçim ve yerel temsil meselesi önem arz etmektedir. Tabii olarak mahalli idareler yerel halkı temsil eden kişiler tarafından yönetilmektedir. Seçim süreçlerinde vatandaşlar/seçmenler farklı alternatiflerden bir tercih yapmaktadırlar. Fakat seçimlerde vatandaşların tercihlerini hangi faktörlerin etkilediği olduğu sorusu başta siyaset bilimi ve diğer sosyal bilim alanları bakımından merak ve araştırma konusudur (Görmez & Sancak, 2010: 82). Alandaki literatür incelendiğinde seçmen tutumu genel ve mahalli seçimler itibarıyla değişebilmektedir. Seçmenler seçimlerde oy kullanırken genel ve mahalli seçimlerde değişik faktörlerden etkilenebilmektedir. Bu faktörler; sosyolojik, ekonomik ve sosyo-psikolojik faktörlerdir. Seçmen şartlara göre bu faktörlerden birinden ya da birkaçından aynı anda veya daha fazla etkilenecek tercihinin oluşturmaktadır.

Vatandaşların seçimlerde tercihlerini hangi gerekçelere dayandırdıklarının tam olarak açıklanamayacağı ifade edilmektedir (Akgün, 2002: 110).

Seçmenlerin davranışı; güdülenen, dinamik, çeşitli faaliyetlerden oluşan, farklı rollerle ilgili, çevre faktörlerinden etkilenen, farklı seçmenlerde değişikli gösteren davranışlar olarak ortaya çıktığını dile getirmektedir.

Kalaycıoğlu (2014) seçmenin kararını etkileyen dolayısıyla seçmen davranışına etki eden olguları şu şekilde ifade etmektedir:

- *Seçmen erken yaşlardan itibaren siyasal kişiliğini geliştirirken ailesi ve yakın çevresindeki kişiler tarafından kendisine alenen veya dolaylı bir şekilde empoze edilen belirli bir siyasal partiye veya görüşe yakınlık duyar. Zamanla taraftarı olduğu görüş ya da partiyi destekler ve oy verir.*
- *Seçmenin zamanla belli bir siyasal görüşü, siyasete bakış açısı ve hatta siyasal ideolojisi oluşur ve kemikleşir. Seçmen, o ideolojiyi temsil eden siyasal partiyi destekler.*
- *Seçmen de aynı bir tüketicisi gibi rasyonel karar alıcıdır. Geçmişte siyasal partilerin, özellikle iktidardaki parti veya partilerin ne yaptıklarına ve ekonomik performanslarına bakar. Bunları değerlendirdikten sonra performansını tasvip ettiği ya da beğendiği partiye oy verir.*
- *Tercihlerinde rasyonel davranan seçmen, siyasal partiler içinde ilerde kendisine, ailesine ya da ülkesine faydalı olacağına karar verdiği partiye oy verir.*
- *Seçmen siyasal partileri değerlendirirken sahip oldukları toplumsal duruma, mensup oldukları konuma ve toplumsal sınıfa göre siyasal partileri değerlendirir. Kendisine ve içinde bulunduğu toplumsal konuma yararlı gördüğü partiye oy verir.*

Seçmen Davranışını Açıklayan Teorik Yaklaşımlar

20.yüzyılın ortalarında bu zamana kadar yapılan araştırmalarda, seçmen davranışında tesir eden üç temel teorik yaklaşım üzerinde durulmaktadır. Bunlar; sosyolojik, sosyo-psikolojik ve ekonomik yaklaşımlardır (Akgün, 2002: 27). Seçmen içinde bulunduğu duruma göre bu faktörlerden birinden ya da birkaçından aynı anda veya daha fazla etkilenerek tercihini oluşturmaktadır.

Sosyolojik Yaklaşım: 1940 yılı ABD Başkanlık seçimleri sırasında seçmenler üzerinde Lazarsfeld, Berelson ve Gaudet tarafından bir araştırma sosyolojik yaklaşımı ortaya çıkarmıştır. Seçmen tutumundaki temel saikin toplumdaki sosyal gruplara aidiyet duygusu ve eğilimleri olduğunu ifade edilmektedir. Seçimlerde ortaya çıkan tercih esasen seçmenlerin ait olduğu sosyal aidiyetlerin siyasal tercihidir Modelin temeli seçmenin tutum ve tercihlerinin içinde bulunduğu sosyal çevreden etkileneneği varsayımına dayanır (Akgün, 2002: 65). Bu yaklaşımda öne çıkan unsurlar, din, sosyoekonomik statü, yaşanan coğrafya ve mensup olunan grup gibi faktörlerdir (Çalışır, 2017: 147) Seçmen tutumlarını bu açıdan yaklaşanlar, ekonomik ve psikolojik yaklaşımın özellikle öne çıkardığı bireysel tutuma karşı çıkmakta ve sosyal aidiyet köklere vurgu yapmaktadırlar. Kişilerin tutum ve değer sistemlerinin oy verme davranışında önem ifade etmediği bu modelde daha çok din, sosyo-ekonomik

durum, yaşanan bölge, ait oluna topluluk gibi unsurlar belirleyici olmaktadır (Kalender, 2000: 51).

Sosyo-Psikolojik Yaklaşım: Seçmen tutumlarında diğer bir yaklaşım da yazında ifade edilen biçimiyle partiye özdeşleşme modelidir. Seçmenin herhangi bir takıma, gruba, partiye coşkuyla bağlanması bu yaklaşımda karşılık bulmaktadır (Akgün, 2002: 29). Seçmenlerin oy verdikleri partiye tutkulu bir şekilde bağlılık göstermesi ve sevgileri yaklaşımın diğer bir özelliğini ifade etmektedir. Seçmen oy verdiği partisiyle kendisini özdeş hissederken herhangi bir hukuki bağa ihtiyaç duymamaktadır. Yaklaşımın özü, seçmenin bir siyasal partiye psikolojik bağlılık içinde olmasıdır (Kalender, 2000: 57). Seçmen tutumlarını anlamada kullanılan psikolojik yaklaşımın, alanda yapılan çalışmaların artması ve bunun sonucunda elde edilen verilerin artışıyla yazında ağırlık kazandığı söylenmektedir (Akgün, 2002: 77-78).

Ekonomik Yaklaşım: Seçmen tutumlarını açıklayan yaklaşımlardan bir diğeri ekonomik yaklaşım ya da rasyonel tercih modelidir. Bu yaklaşımda bireyin rasyonel davrandığı iddiasından yola çıkarak seçmenlerin tutumlarına açıklama getirmektedir. Bu yaklaşıma göre seçmen tercihte bulunurken ekonomik menfaatlerini ve taleplerini göre davranmaktadır (Kalender, 2005: 39-50). Ekonomik yaklaşıma göre seçmen, aday ya da partilerden kendisine en fazla yarar sağlayacağına inandığını tercih etmektedir (Doğan & Göker, 2013: 26-28). Seçmenlerin kendi menfaatlerinin farkında olduğu, menfaatlerine en iyi şekilde hizmet edecek aday ya da partiyi değerlendirdikleri ve böylece kendilerine en uygun aday veya partiyi tercih ettikleri yönündeki düşünce; seçmen tutumuna rasyonel yaklaşanların temel varsayımdır.

Bu yaklaşım Anthony Downs tarafından ABD de 1957 yılında yazılan "Demokrasinin Ekonomik Teorisi" ismini taşıyan eseriyle varlık bulmuştur. Yaklaşımı ortaya çıkaran anlayışa göre seçmenler tercihte bulunurken en çok fayda temin edebileceği partiye yönelmektedir. Seçmen en çok fayda temin edebileceğine inandığı partinin kazanama ihtimaline göre tercihte bulunmaktadır. Böyle olmadığı durumlarda seçmen eğer oyla desteklediği ya da destek vereceği partinin yetersizliğini gördüğünde desteğini rahat bir şekilde değiştirebilir (Downs, 1957: 49-50; Kalender, 2000: 51). Downs (1957) oluşturduğu bu yaklaşımda, ekonomik göstergelerin (işsizlik oranı, enflasyon oranı, büyüme oranı gibi) seçimlerde seçmenlerin tutumunu etkileyeceği bunda seçimlerin sonucuna önemli şekilde yansıtacağı vurgulamaktadır. Bu alanda ortaya çıkan araştırmaların önemli kısmında ekonomik faktörlerin seçmenlerin oy verme tutumu üzerinde etkili olduğu kabul görmektedir.

Yukarıda açıkladığımız bu yaklaşımlar ışığında yapılan araştırmalar seçmen tutumuna tesir eden başkaca faktörlerin olduğunu göstermektedir. Siyasi

partiler, medya, tanıtım çalışmaları, seçmenin temayülünü ölçen kamuoyu araştırmaları, din, aile, çıkar ve baskı grupları, kanaat önderleri, ekonomik ve siyasi gündem ve politikalar araştırmalarda öne çıkan faktörler olarak sıralanmaktadır (Çaha, Toprak & Dalmış, 2002: 140).

Belediye Hizmetleri-Seçmen Davranışı İlişkisi Üzerine Yapılan Çalışmalar

Uluslararası alanda ve ülkemizde kamu idarelerinin verdiği hizmetleri ve seçmen tutumuna nasıl yansıdığı konusunda bugüne kadar yapılan araştırma çalışmaları incelendiğinde sunulan kamu hizmetlerinin, ayrıca ölçüldüğü az sayıda araştırmanın olduğunu görülmektedir. Kavas (2017) bu çalışmaların, uluslararası alanda iki farklı şekilde ele alındığını ifade etmektedir; Bunlardan ilki belediyelerin önceki dönem hizmetlerini ve performanslarını ölçen araştırmalar iken ikincisi ise hizmet başlığına göre tercih değişimini değerlendiren yöntemidir.

Türkiye’de yapılan çalışmalar incelendiğinde çoğunlukla belediyeler tarafından ifa edilen hizmetlerin niteliğinden, vatandaşların memnun olup olmadıkları şeklinde araştırmalar yapıldığı sonucuna varılmaktadır (Kavas, 2017: 84-85). Belediyelerin önceki dönem sunduğu hizmetlerin niteliğinden memnuniyet ve hizmetlerden faydalanma durumu seçmen tercihlerine yansımaktadır. Vatandaş hizmetlerden memnunsunsa ve bu hizmetlerden faydalandığını düşünüyorsa, partiyi ve adayı desteklemekte; hizmetlerden memnun olmadığı durumda ise tercihlerini değiştirebilmektedir

Ülkemizde kamu hizmetlerinin niteliği ile seçmen tutumunu kapsamlı olarak analizine yönelik Türkiye Ekonomik ve Sosyal Etütler Vakfı (TESEV), Türkiye Ekonomi Politikaları Araştırma Vakfı (TEPAV) ve Siyaset, Ekonomi ve Toplum Araştırmalar Vakfı (SETA) gibi kuruluşların çalışmaları dikkat çekmektedir. TESEV adına Çarkoğlu & Adaman (2000:43) tarafından “Türkiye’de Yerel ve Merkezi Yönetimlerde Hizmetlerden Tatmin, Patronaj İlişkileri ve Reform” başlığında araştırmalar yapılmıştır. İlki 1999 yılında 1206 kişi ile yapılan, diğeri 2004 yılında 1220 kişi ile yapılan araştırma çalışmalarıdır. Belediye hizmet kalitesi ve bu hizmetten memnuniyet ile seçmen davranışı arasındaki ilişkiyi sorgulayan diğer önemli bir çalışma da, Türkiye Ekonomi Politikaları Araştırma Vakfı (TEPAV) tarafından yaptırılan çalışmadır. Bu çalışma 2014 yılında Türkiye İstatistik Kurumu’nun (TÜİK) 2013 yılında 81 ilde 196 bin kişi ile yüz yüze yapılan görüşmeler sonucunda rapora dönüştürülen “İl Düzeyinde Yaşam Memnuniyeti Araştırması”nın sonuçlarını değerlendirmektedir (Dündar, 2014: 6).

Ülkemizde belediye idarelerinin sürdürdüğü hizmetlerinden memnuniyet seviyeleri ve bu hizmetlerin niteliğinin nasıl olduğuna ilişkin akademik çalışmaların sayısı hayli fazladır. Yapılan araştırmalar daha çok vatandaşların belediye hizmetlerinden memnun olup olmadıkları ve bu hizmetlerin niteliğinin

ölçüldüğü araştırmalarla karşılaşılmaktadır. Bütün bu yapılan çalışmalarda kamu hizmetler ile seçmen davranışı arasında ilişkinin nasıl olduğuna ilişkin değişen cevaplar alındığı görülmektedir (Kavas, 2017: 87).

Ercins (2007), vatandaşların oy verme tutumlarının farklı sebeplere bağlı olduğunu, özellikle ekonomik şartların seçmen davranışını etkilediği sonucuna varmıştır. Gümüş (2006), araştırmasında, seçmenlerin eğitim seviyesi ile tercihleri arasında anlamlı bir ilişkinin olduğunu ve kişilerin eğitim düzeyi yükseldikçe tercihlerinin de daha bilinçli ve tutarlı hale geldiği tespitini yapıyor.

Belediye hizmet kalitesinin seçmen bağlılığı üzerindeki etkisi Usta & Memiş (2009) tarafından incelenmiştir. Giresun şehir merkezinde 293 seçmenin katıldığı çalışmaya bakıldığında, belediye hizmet kalitesi algısının hem tutum olarak hem de davranış olarak seçmen bağlılığı üzerinde olumlu etki oluşturduğu tespit edilmiştir. Doğan & Göker (2010) 30 Mart 2014 tarihinde yapılan yerel seçimler öncesi, Elazığ merkezde ikamet eden 1037 seçmenle yaptıkları alan çalışması ile elde ettikleri sonuçlara göre; Elazığ seçmeninin ağırlıklı bölümü aday partinin önünde değerlendirmekte, seçimlerini aday dikkate alarak yapmaktadırlar.

Kılıç (2013), “Seçmenlerin oy verme davranışlarında etkili olan siyasal faktörlere ilişkin bir araştırma: Ankara örneği” çalışmasında “vatandaşlar seçerken adaya mı yoksa partiye mi yöneliyorlar” sorusuna cevap aramıştır. Hem partinin hem de adayın ve de adayın kişisel özelliklerinin seçmen tercihlerinde belirleyici olduğu çalışmada ortaya çıkmıştır. Güllüpunar et al. (2013) seçmenlerin tercihleri bağlamında aday merkezli seçmen tercihi üzerine deneysel bir araştırma çalışmasında, seçmenlerin oy verme tutumlarında sosyolojik, ideolojik ve ekonomik tercih yaklaşımlarının etkili faktörler olduğu sonucuna ulaşmışlardır.

Koçak (2011), 29 Mart 2009 yerel sonuçlarının siyasal tercihlerinin değişimine etkisini Afyonkarahisar ve Aydın örneği başlıklı çalışmasında; derinlemesine görüşmeler ve doğrudan gözlemler yardımıyla seçmenlerin tutum ve davranışlarını etkileyen faktörleri değerlendirmiştir. Türkiye’de seçmen tercihlerinin yerel ve genel seçimler bağlamında belli bir yönde ısrarcı olmadığı tespiti çıkan sonuçlarından biridir

Aktaş (2013), belediye hizmetlerinden duyulan memnuniyetin oy verme davranışına etkisini araştırdığı çalışmasında seçmenlerin genel olarak belediye hizmetlerinden memnuniyetlerinin oy verme eğilimleri ile ilişkili olduğu sonucuna ulaşmıştır. Gümüšoğlu et al. (2003), Muğla’da belediyeden beklenen hizmet kalitesi algısını servqual modeli ile değerlendirmişlerdir. Muğla Belediyesinde uygulanan bu çalışmayla güvenilir ve anlamlı sonuçlar elde edilmiş ve belediye yöneticilerinin beklentileri ile belirli hizmet boyutlarında farklılıklar gözlemlenmiştir. Araştırmada beklenen hizmet seviyesi ile belediye idaresinin performansı arasında farklılık olup olmadığı farklı hizmet başlıklarında ölçülmüş ve hizmetlere göre farklı sonuçlar elde edilmiştir.

Beşel (2015) çalışmasında, Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından 2013 yılında il düzeyinde yapılan, “Yaşam Memnuniyeti Araştırması” sonuçlarına göre en mutlu ve en mutsuz illere ait göstergeler ekonomik, sosyal ve siyasi (2009-2014 yerel seçimleri) açıdan değerlendirmiştir. Araştırmada 2014 yerel seçimleri sonuçlarına göre mutlu illerin belediye yönetiminde siyasi parti tercihi değişmemişken mutsuz illerin ikisinde belediye yönetiminin el değiştirdiği tespit edilmiştir (Beşel, 2015: 227-236).

Coşkun & Çetin (2019) Muş il merkezinde seçmenlerin yerel seçimlerde yönelimlerini etkileyen etkenleri araştırdıkları çalışmada; seçmenlerin, yerel yönetimlerin özellikle belediyeleri ve seçim sonuçlarını önemsendiği, iç ve dış faktörlerin etkisiyle bilinçli davrandığı tespitleri yapılmıştır. 2014 yerel seçimlerinde Zonguldak ili merkezde vatandaşların tercihinde belirleyici olan faktörlerin, anket yoluyla tespitini amaçlayan çalışmada Teyyare & Avcı (2016) seçmen tercihlerinin daha çok rasyonel tercih yaklaşımı ile ilişkili olduğunu tespit etmiş, sosyolojik yaklaşımın ise çok da etkili olmadığı sonucuna ulaşmıştır.

Kavas (2017) “Belediye Hizmetleri ve Seçmen Davranışı İlişkisi Üzerine Bir Araştırma: Ankara Yenimahalle ve Altındağ İlçe Belediyeleri Örneği” başlıklı çalışmasında, 2014 yılında yapılan yerel seçimlerde, belediye hizmetlerinin seçmen davranışını nasıl etkilediği sorusuna cevap aranmıştır. Çalışmanın yapıldığı her iki ilçede de yerel seçimlerde seçmenin tercihlerinde etkili olan faktörler genel seçimlerle birlikte değerlendirilmiştir. Araştırmanın üç temel soru üzerinden yürütüldüğü görülmektedir; Belediye hizmetlerinin, parti ve belediye başkan adayının seçmen tercihlerinde etkisinin olup olmadığı ve etkisi varsa belediyenin hangi hizmetlerinin, partinin hangi alt faktörlerinin ve başkan adayının hangi özelliklerinin seçmenin tercihlerinde daha etkili olduğu araştırmanın temel sorularıdır. Araştırmada her iki ilçe seçmenlerinin bu üç temel soruya verdikleri cevaplardan çok sayıda bulgunun analiz edildiği görülmektedir. Ankara'nın iki farklı sosyo-demografik özelliklere sahip Altındağ ve Yenimahalle ilçelerinde yapılmış olan bu araştırmanın “en önemli ve genel deneysel sonucunun; yerel seçimlerde iktidar partisinin temsil edildiği Altındağ'da seçmenin kararında, parti ve parti lideri etkili görülürken; ana muhalefet partisinin temsil edildiği Yenimahalle'de, belediye hizmetlerinin seçmen kararında ön plana çıktığı” olduğu ifade edilmektedir (Kavas, 2017: 109).

Yöntem ve Veri Seti

Bu çalışma TÜİK tarafından 2003 yılından itibaren her yıl uygulanmakta olan Yaşam Memnuniyeti Araştırması (YMA) kapsamında 2013 yılı Kasım ayında tüm Türkiye'yi kapsayan ve 81 ilde uygulanan anket verilerini kullanarak belediye hizmetlerinden memnuniyet düzeyi ile 2014 yılı Mart ayında yapılan yerel seçimlerin sonuçları arasındaki ilişkiyi incelemeyi amaçlamaktadır. Bu kapsamda öncelikle 2013 yılında yapılan ankete ait veriler EXCEL ve STATA

programları kullanılarak çalışmaya uygun hale getirilmiş, sonrasında ise korelasyon analizi ve çoklu regresyon yöntemleri kullanılarak bağımsız değişkenlerin bağımlı değişkenle ilişkisi incelenmiştir.

Korelasyon analizi modelde kullanılacak değişkenler arasında ikili doğrusal ilişkinin yönü ve kuvvetinin tespiti için kullanılmaktadır. Herhangi iki değişken arasındaki korelasyon katsayısı -1 ile +1 arasında bir değer alır. Negatif değerler değişkenler arasında ters ilişkinin bulunduğunu gösterirken, pozitif değerler ise değişkenler arasında doğru orantılı bir ilişkinin olduğunu gösterir. Korelasyon katsayısının sıfır değerini alması ise iki değişken arasında herhangi bir doğrusal ilişkinin olmadığını gösterir. Korelasyon değerleri sıfıra yaklaştıkça iki değişken arasında ilişki zayıflarken, -1 veya +1 değerine yaklaşan değerler ise iki değişken arasında daha kuvvetli bir doğrusal ilişki bulunduğunu gösterir. Korelasyon sonuçlarına bakılarak iki değişken arasında bir nedensellik ilişkisi olduğu yorumu yapılamaz. Diğer bir ifadeyle X ve Y gibi iki değişken arasında korelasyon katsayısı, örneğin +0,30 gibi, X ile Y değişkenlerinin aynı hareket ettiğini, yani X değeri yükseldikçe Y değerinin de yükseldiğini, göstermektedir. Ancak bu sonuca bakılarak X arttığı için Y değeri de artmaktadır veya Y arttığı için X değeri de artmaktadır şeklinde bir yorum yapılamaz. Tek söylenebilecek şey X ile Y değişkenlerinin bir şekilde beraber hareket ettiklerinin gözlemlendiğidir ancak bu tamamen farklı bir etkene bağlı olarak ta gerçekleşiyor olabilir.

Regresyon analizinde ise X ve Y gibi iki değişkenden birisi, bağımsız (X) diğeri ise bağımlı değişken olarak model kurulur. Diğer bir ifadeyle, Y değişkenindeki değişimlerin X değişkeninde meydana gelen değişimlere bağlı olarak, aynı yönde veya ters yönde, meydana geldiği öngörülür. Araştırmacı örneklemde elde edilen X ve Y değerlerini modelde kullanarak X ve Y arasındaki gerçek fonksiyonel ilişkiyi ortaya çıkarmaya ve böylece aşağıdaki denklemdeki katsayıları (β_0 ve β_1) tahmin etmeye çalışır (Gujarati & Porter, 2018).

$$Y_i = \beta_0 + \beta_1 X_i + \varepsilon_i \quad (1)$$

Modeli tahmin etmek için çoğunlukla en küçük kareler (EKK) yöntemi kullanılır. Ayrıca modelin uyumu, diğer bir ifadeyle bağımsız değişken ya da değişkenlerin bağımlı değişkendeki değişimleri ne oranda açıkladığı, R^2 olarak adlandırılan terimle ölçülür. R^2 değeri 0 ile 1 arasında bir değer alır ve ne kadar yüksek olursa kullanılan model o düzeyde uyumu yüksek bir model olarak kabul edilir.

Çoklu regresyon analizinde ise bağımlı değişken (Y) birden fazla sayıda olan bağımsız değişkenle (X'ler) açıklanmaya çalışılmaktadır. Diğer bir ifadeyle, bu analiz X_1 , X_2 ve X_3 gibi bağımsız değişkenlerin Y değişkeninde meydana gelen değişimlere neden olduğu varsayarak bu etkinin miktarını ölçecek β_1 , β_2 ve β_3 olarak adlandırılan katsayıları bulmayı amaçlar. Aynı zamanda model t-test veya p-değeri sonuçlarını kullanarak hangi değişkenlerin anlamlı (yani gerçek β katsayısının sıfır olmadığı ve böylece ilgili bağımsız değişkenin

bağımlı değişkeni gerçekten etkileyen bir değişken olduğunu) olduğunu belirlemede kullanılır. Bu kapsamda çoklu regresyon analizinde aşağıdaki model kullanılır:

$$Y_i = \beta_0 + \beta_1 X_{i1} + \beta_2 X_{i2} + \beta_3 X_{i3} + \dots + \beta_n X_{in} + \varepsilon_i \quad (2)$$

Her bir değişken için tahmin edilen katsayılar yorumlanırken “ceteris paribus” varsayımıyla yorum yapılır. Diğer bir ifade ile her bir bağımsız değişken için tahmin edilen katsayı yorumlanırken, diğer tüm bağımsız değişkenlerin sabitken ilgili bağımsız değişkendir bir birimlik bir değişimin bağımlı değişkendir tahmin edilen katsayı kadar bir miktarda değişime yol açacağı şeklinde ifade edilir (Gujarati & Porter, 2018).

Bazı durumlarda modele dâhil edilebilecek çok fazla sayıda bağımsız değişken olabilir ve araştırmacı modelde anlamlı olmayacak değişkenleri modelden çıkarmayı amaçlayabilir. Diğer bir ifadeyle, araştırmacı sadece bağımlı değişkeni önemli ölçüde etkileyen bağımsız değişkenleri belirleyip modelde kullanmak isteyebilir. Bu durumda Stepwise (Kademeli) regresyon kullanılabilir. Kademeli regresyonun üç farklı uygulaması mevcuttur. İlk yöntem “ileri seçim kademeli regresyon” olarak adlandırılır. Bu yöntemde, model hiçbir değişken olmadan başlar ve her bir değişkeni modele eklerken tek tek test eder. Bu işlem en uygun sonuçlar elde edilinceye kadar devam eder ve istatistiksel olarak en anlamlı olan bağımsız değişkenleri tutarak işlemler tekrarlanır. İkinci yöntem “geriye doğru eleme yöntemi ile kademeli regresyon” olarak adlandırılır. Bu yöntemde ise model tüm değişkenleri anlamlı-anlamsız olmasına bakmaksızın dâhil eder bir dizi bağımsız değişkenle başlar, birer birer silinir, ardından kaldırılan değişkenin istatistiksel olarak anlamlı olup olmadığını test eder. Üçüncü yöntem ise bu iki yöntemin beraber kullanıldığı “iki yönlü eleme yöntemi ile kademeli regresyon” olarak adlandırılır (Gujarati & Porter, 2018).

Bu çalışmada ikinci yöntem, yani geriye doğru eleme yöntemi ile kademeli regresyon kullanılmıştır. Bu şekilde tüm mevcut bağımsız değişkenlerin modele dâhil edilerek modelde yer alma şansı verilmiş ve sonrasında istatistiksel olarak anlamsız değişkenler birer birer elenerek en uyumlu modele ulaşmak hedeflenmiştir.

Araştırmada kullanılan TÜİK Yaşam Memnuniyeti Araştırması 2013 yılı anketi (YMA-2013) verileri TÜİK tarafından araştırmacılara sağlanan Mikro veri seti hizmeti kullanılarak elde edilmiştir. YMA-2013 anketi Türkiye genelinde tüm illeri kapsayacak ve ayrıca il bazında istatistiksel analize imkân verecek sayıda ve şekilde 81 ilde 103,312 hanede 196.203 kişi ile görüşülerek uygulanmıştır. Bu çalışmada sadece belediye sınırları içinde yaşayan 157.916 katılımcıya ait veri kullanılmıştır. Dolayısıyla il özel idaresi mücavir alanında yaşayan katılımcılar belediye hizmetleri ile ilgili sorulara muhatap olmadıkları için çalışma kapsamı dışında tutulmuşlardır.

YMA-2013 anketinde belediye hizmetlerinden memnuniyet düzeyi 5'li Likert ölçeği kullanılarak ("1: Çok memnunum" ve "5: Hiç memnun değilim" olmak üzere) 20 farklı alanda sorulan sorularla ölçülmüştür. Bu alanlar; çöp/atık, kanalizasyon, temizlik, su şebekesi-içme suyu, toplu taşıma, zabıta, yol-kaldırım, ışıklandırma, levha-işaretleme, imar, itfaiye, cenaze, sosyal yardım ve engellilere yönelik hizmetler, yeşil alan miktarı, hava kirliliği ile mücadele, sergi-festival faaliyetleri, spor-sağlık merkezi olanakları, kurs imkânları ve gıda üretimi yapan tesislerin denetimidir. Tüm sorular katılımcılar tarafından tam olarak cevaplanmıştır. Ancak katılımcılara hem belediye hizmetlerinden memnuniyet hem de kamu hizmetlerinden memnuniyetin ölçülmesi aşamasında 5'li ölçeğin yanında "6: Fikrim yok" ve "7: (Yaşadığım bölgede) Hizmet yok" seçenekleri de sunulmuştur. Bu çalışmada memnuniyet düzeyi ortalamaları bağımsız değişken olarak kullanılmıştır. Bu seçeneklerin memnuniyet ortalaması hesaplarına ne şekilde etki yapması gerektiği literatürde sıkça tartışılan ve ne olarak çözümlenemeyen bir konu olduğu için, bu çalışma bahsi geçen seçeneklerin seçildiği anketlerin ilgili soruların ortalaması hesaplanırken hesaplama katılmaması yöntemini tercih etmiştir.

2009 ve 2014 yılı yerel seçim sonuçları Yüksek Seçim Kurumu verileri kullanılarak hesaplanmıştır. Tüm illerde 2009 yılı seçim sonuçlarına göre kazanan partiler, başkanlar ve oy oranları tespit edilmiş ve sonrasında 2014 yılı seçimlerinde aynı partilerin, seçimi kazanmış olsun ya da olmasın, aldıkları oy oranlarından 2009 yılında aldıkları oy oranı çıkarılarak 5 yıllık oy değişim oranları hesaplanmıştır (OYFARK). Bu değişken regresyon analizlerinde bağımlı değişken olarak kullanılmıştır. Bağımsız değişkenler ise kademeli regresyon yöntemi kullanılarak geniş bir yelpazeden seçilmiştir. Bu değişkenler arasında 20 ayrı alanda sunulan belediye hizmetlerinden memnuniyet ortalaması ve il sıralaması, yaşam memnuniyet ortalaması ve il sıralaması, 7 alanda sunulan kamu hizmetlerinden memnuniyet ortalaması, illerin sosyo-ekonomik gelişmişlik puanları ve sıralamaları, il bazında gayri safi yurt içi hasıla, yoksulluk oranı, bebek ölüm oranı gibi oranlar bulunmaktadır.

Veri setinde 60'tan fazla değişken bulunmaktadır. Tablo 1'de bu değişkenlerin çalışmayla ilgili olarak kullanılma potansiyeli olan değişkenlerin listesi sunulmuştur. AYNIPARTİ ve AYNIBAŞKAN değişkenleri kukla değişkenlerdir ve adlarından da anlaşılacağı üzere, sırasıyla 2009 ve 2014 yılında birinci gelen partinin değişmediği iller için ve belediye başkanı olan ismin değişmediği iller için 1 değerini almaktadır. Takip eden değişkenlerin 7 tanesi kamu hizmetlerinden memnuniyet düzeyini ölçen SAĞLIK, ASAYİŞ, ADLİYE, EĞİTİM, SGK (Sosyal Güvenlik Kurumu), GULAŞIM (Genel ulaşım hizmetleri), ELEKRONİK (Elektronik olarak verilen kamu hizmetleri) değişkenleridir. Bu değerlerin il ortalamaları hesaplanırken yukarıda da belirtildiği gibi sadece belediye sınırları içinde yaşayan katılımcıların cevapları hesaplama dâhil edilmiştir.

Sonrasında yer alan TBELHİZMET değişkeni 20 farklı alanda verilen belediye hizmetlerinden memnuniyet düzeyi için verilen cevapların her bir katılımcı için toplanarak daha sonra il bazında ortalamalarının hesaplanmasıyla elde edilmiş bir endeks değişkenidir. Takip eden 20 değişken ise, isimlerinden de anlaşılacağı üzere, bahsi geçen 20 belediye hizmet alanından il bazında hesaplanmış memnuniyet düzeyi ortalamasını gösteren değişkenlerdir. SEGE2011 değişkeni Kalkınma Bakanlığı tarafından 5 yılda bir hesaplanan ve iller bazında sosyo-ekonomik kalkınmışlık seviyesini ölçen bir değişkendir. Bu çalışmanın kapsadığı dönem aralığında Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması (SEGE) 2011 yılında hesaplanmış ve 2012 yılında yayımlanmıştır. MUTLULUK değişkeni belediye sınırları içinde yaşayan katılımcıların verdikleri cevaplardan il bazında hesaplanmış ortalama mutluluk düzeyi değeridir. Takip eden mutluluk değişkenleri ise sırasıyla il bazında kendisini “çok mutlu”, “çok mutlu veya mutlu”, “çok mutsuz” ve “çok mutsuz veya mutsuz” olarak ifade eden katılımcıların oranıdır. Kalan bağımsız değişkenler ise il bazında hesaplanmış oran veya ortalama değerleri gösteren ve isimlerinden kapsamaları anlaşılacak diğer kontrol değişkenleridir. Bu değişkenler TÜİK web sitesinde sunulan il bazında verisi mevcut değişkenler arasından seçilmiştir.

Analiz ve Bulgular

Bağımlı değişken (OYFARK) ile bağımsız değişkenler arasındaki doğrusal ilişki düzeyi yani korelasyon değerleri Tablo 1’de hem 81 il hem de etnik siyasetin seçim sonuçları üzerinde çok baskın bir etkisinin görüldüğü Güneydoğu ve Doğu Anadolu Bölgesinde bazı iller örneklemden çıkarıldığında kalan 73 il için karşılaştırmalı olarak sunulmuştur. Bağımsız değişkenlerin bağımlı değişkenle yüksek bir korelasyona sahip olması arzu edilir bir durum olmakla beraber, tek başına yüksek korelasyon bir değişkeni modele dahil etmek için yeterli değildir. Aynı zamanda teorik olarak bu değişkenin modelde bulunmasını gerektirecek bir gerekçenin bulunması gerekir. Diğer bir ifadeyle ilgili değişkenin bağımlı değişkenle mantıklı bir ilişkisinin olması gerekir. Tablo 1’de çalışmada kullanılacak olan tüm değişkenlerin bağımlı değişken ile olan doğrusal ilişkilerini sunan korelasyon tablosu incelenerek bazı değişkenlerin (örneğin İHRACAT ve YAŞAMSÜRESİ gibi) her ne kadar bağımlı değişkenle göreceli olarak oldukça kuvvetli bir ilişkisi dahi olsa, bu değişkenlerin bağımlı değişkeni hangi şekilde etkileyebileceği noktasında teorik veya mantıklı bir açıklama getirilemediği için bu değişkenler kademeli regresyon işleminden önce modelden çıkarılmıştır.

Tablo 1 verileri dikkatli bir şekilde incelendiğinde 20 adet belediye hizmet memnuniyet düzeyi değişkenlerinin bağımlı değişkenle bire bir korelasyon değerlerinin çok yüksek olmadığı görülmektedir. Bu durum her ne kadar çalışmanın sonuçlarının istatistiki anlamlılığı açısından bir sorun teşkil etse de çok şaşırtıcı değildir. Öncelikle TÜİK tarafından uygulanan araştırmanın temel amacı belediye hizmetlerinden memnuniyet düzeyini ölçmek değildir.

Bu nedenle bahsi geçen 20 soru 240 sorudan fazla sorunun yer aldığı uzun bir anket kapsamında sorulduğu için, mikro veri seti detaylı bir şekilde incelendiğinde, katılımcılarının hatırı sayılır bir kısmının tüm sorulara ayırım yapmaksızın aynı cevabı verdiği görülmüştür. Diğer bir ifadeyle ilk belediye hizmeti sorusuna örneğin “2: Memnun” cevabını veren katılımcıların kalan 19 soruya da “2” cevabını verdiği görülmüştür. Bu cevaplardaki varyasyon eksikliği anketin bu kısmının güvenilirliği noktasında bir soru işareti oluşturmaktadır.

Aynı partinin 2009 ve 2014 seçimlerini kazandığı illerde korelasyon değeri tablodaki en yüksek değer olan +0,35 düzeyindedir. Bu değer belediye başkanlığını kazanan partinin aynı kaldığı illerde iki seçim arasındaki oy farkının yönetimde olan parti lehine bir gelişme gösterdiğine işaret etmektedir. Ya da diğer bir açıdan bakıldığında oy farkının pozitif olduğu illerde ilgili başkan veya parti muhtemelen seçmen nezdinde başarılı görüldüğü için belediye başkanlığını kazanan parti değişmemiştir. Bu sonuç beklentilere uygundur. Netice olarak yönetimde olan partinin aynı kaldığı illerde ortalama hizmet memnuniyetinin yeterli düzeyde olduğuna işaret etmektedir.

Çalışmanın sonraki aşamasında, tüm illerdeki büyükşehir veya il belediye başkanlığı seçim sonuçlarında 2009 ve 2014 seçimlerinde ortaya çıkan ve belediye başkanlığını 2009 yılında kazanan parti açısından yapılan hesaplamalarda bulunan oy oranı farkı hesaplanmıştır. Bu veri bağımlı değişken olarak kullanılmış ve bu orandaki farklılaşmaları açıklayabilecek çok sayıda il bazında mevcut bağımsız değişken kullanılarak çoklu regresyon yöntemiyle hangi bağımsız değişkenlerin bağımlı değişken üzerinde anlamlı bir etkisinin olduğu tespit edilmeye çalışılmıştır. Çalışmada gözlem sayısı sadece 81 ile sınırlı olduğu için çoklu regresyondaki bağımsız değişken sayısının çok sayıda olması serbestlik derecesinin çok yüksek olmasına sebep olacak ve bu durum da modelin güvenilirliğini olumsuz yönde etkileyecektir (Gujarati & Porter, 2018).

Tablo 1: Bağımlı değişken (OYFARK) ve bağımsız değişkenler arasındaki korelasyon değerleri

Değişken	OYFARK (81 il)	OYFARK (73 il)	Değişken	OYFARK (81 il)	OYFARK (73 il)
AYNIPARTİ	0.35	0.38	SERĞİ	-0.03	0.04
AYNIBAŞKAN	0.22	0.22	İMAR	-0.07	-0.05
SAĞLIK	-0.12	-0.07	SOSYALYARDIM	-0.12	-0.10
ASAYİŞ	-0.08	-0.03	SEGE2011	-0.06	-0.02
ADLİYE	-0.02	-0.03	MUTLULUK	-0.10	-0.15
EĞİTİM	-0.07	0.02	MUTLU%20	-0.02	-0.02
SGK	0.02	0.05	MUTLU%40	0.13	0.20
ULAŞIM	-0.05	0.03	MUTSUZ%20	-0.08	-0.15
ELEKTRONİK	-0.08	-0.04	MUTSUZ%40	-0.05	-0.02

TBELHİZMET	0.04	0.05	LİSEALTI	-0.07	-0.13
ÇÖP	-0.07	-0.06	YÜKSEKEĞİTİM	0.10	0.04
KANALİZASYON	-0.07	-0.06	YAŞAMSÜRESİ	0.09	0.03
SU	-0.10	-0.10	KİŞİGSYH	0.06	0.01
TEMİZLİK	-0.03	0.03	İŞSİZLİK	0.00	0.10
CENAZE	0.07	0.10	BEBEKÖLÜM	-0.13	-0.06
GIDADENETİM	-0.12	-0.10	İHRACAT	0.07	0.06
İTFAİYE	0.00	0.06	FİYATENDEKSİ	0.09	0.07
TOPLUTAŞIMA	-0.09	-0.07	FAKİRORAN	-0.07	0.04
YOL	-0.06	-0.06	SATILANEV	0.13	0.09
LEVHA	-0.03	-0.02	YAŞLIBAĞIMLI	0.02	-0.07
İŞİK	-0.08	-0.01	EVLİLİKYAŞI	0.19	0.16
ZABITA	-0.08	-0.05	BOŞANMA	0.03	-0.06
YEŞİLALAN	-0.09	-0.07	NETGÖÇ	0.16	0.14
HAVAKİRLİLİĞİ	-0.14	-0.12	ORTALAMAYAŞ	0.02	-0.06
ENGELLİ	-0.16	-0.16	HASTAYATAK	-0.06	-0.07
SPORMERKEZİ	-0.08	-0.05	SUÇORTALAMA	-0.02	-0.09
KURS	-0.08	-0.04	İNTİHAR	-0.04	-0.04

Kaynak: TÜİK verileri kullanılarak yazar tarafından hesaplanmıştır.

Bu nedenle çoklu regresyonda bağımsız değişken sayısını indirgeyebilmek amacıyla STATA programı kullanılarak kademeli regresyon yöntemi uygulanmış ve böylece anlamlılık değeri sırasıyla 0.15, 0.10 ve 0.05 değerinin altında olan bağımsız değişkenler modelden elenmiştir. Modelin sonuçları karşılaştırmalı olarak Tablo 2’de verilmiştir. Bu yöntemde program öncelikle kullanılmaya hazır tüm değişkenleri içeren bir modelle başlamış ve daha sonra teker teker regresyon katsayılarının sıfır olacağı varsayımına dayanan boş (null) hipotezleri önce 0.15 anlamlılık düzeyinde değerlendirerek ilgili olasılık değerinin 0.15 değerinin üstünde olduğu durumlarda değerlendirilen değişkeni modelden çıkarmıştır. Bu işlem bu şarta uygun tüm değişkenler eleninceye kadar devam etmiş ve sonunda Tablo 2’de ilk (üç) sütunda mevcut bağımsız değişkenler kalınca sona ermiştir. Bu (üç) sütun incelendiğinde, modelde kalmasına karar verilen tüm bağımsız değişkenlerin P-değerleri 0.15 değerinden düşüktür. Diğer bir ifadeyle, seçmiş olduğumuz 0.15 olasılık değerine göre tabloda kalmayı başaran tüm bağımsız değişkenlerin bağımlı değişken olan OYFARK üzerinde istatistiki olarak anlamlı bir etkiye sahip olduğu sonucuna varılmıştır.

Aynı işlemler sırasıyla 0.10 ve 0.05 olasılık değerleri için de tekrarlanmış ve istatistiki olarak anlamlı etkiye sahip bağımsız değişkenler yeniden tespit edilmiştir. Görüldüğü üzere, olasılık değeri yani eşiği düşürüldükçe daha fazla sayıda bağımsız değişken elenmiş ve modelde kalan bağımsız değişken sayısı azalmıştır. Doğal olarak ta, bağımsız değişken sayısı azaldıkça modelin R-kare

değeri düşmüş ve böylece kalan değişkenlerle modelin bağımlı değişkendeki varyasyonları açıklama gücü nispeten azalmıştır. Ancak böylece kalan değişkenlerin anlamlılık düzeyi oldukça yüksek hale gelmiştir. Modellerde R-kare değerleri sırasıyla 0.71, 0.60 ve 0.48 olarak bulunurken ayarlanmış R-kare değerleri ise 0.58, 0.51 ve 0.41 olarak bulunmuştur.

Tablo 2: Kademeli regresyon sonuçları (Tüm iller ve 0.05 / 0.10 / 0.15 olasılık değerleri için)

Bağımlı Değişken:	Kad. Regresyon (Pr = 0.15)			Kad. Regresyon (Pr = 0.10)			Kad. Regresyon (Pr = 0.05)		
	Katsayı	t	P-değeri	Kat-sayı	t	P-değeri	Kat-sayı	t	P-değeri
OYFARK									
AYNIPARTİ	6.0	3.15	0.003	8.3	4.52	0.000	7.6	3.92	0.000
SAĞLIK	-45.6	-4.61	0.000	-27.5	-3.19	0.002	-25.3	-3.19	0.002
SGK	0.3	3.89	0.000	0.1	2.84	0.006	0.2	4.10	0.000
HASTAYATAK	-5.7	-4.85	0.000	-4.8	-4.61	0.000	-3.8	-3.53	0.001
EVLİLİKYAŞI	7.3	5.25	0.000	8.4	6.79	0.000	6.5	5.50	0.000
MUTLU%40	53.2	3.75	0.000	41.2	2.89	0.005	35.0	2.47	0.016
EVLİLİKHIZI	2.9	2.19	0.033	3.4	2.70	0.009	2.3	2.11	0.038
SOSYALYARDIM	-0.4	-4.10	0.000	-0.4	-4.40	0.000	-0.3	-3.48	0.001
KANALİZASYON	-0.3	-3.95	0.000	-0.3	-4.38	0.000	-0.1	-2.88	0.005
SU	-0.4	-3.28	0.002	-0.3	-2.88	0.005	-0.2	-2.13	0.037
ENGELLİ	-26.7	-3.29	0.002	-20.1	-2.74	0.008	---	---	---
GIDADENETİM	-26.3	-2.99	0.004	-18.9	-2.17	0.034	---	---	---
MEDYANYAŞ	-2.0	-3.06	0.003	-2.1	-3.15	0.002	---	---	---
SEGE2011	-0.3	-2.85	0.006	-0.2	-1.77	0.082	---	---	---
FAKİRORAN	-1.0	-2.18	0.034	-0.9	-2.19	0.032	---	---	---
YAŞLIBAĞIMLI	1.6	2.64	0.011	1.5	2.52	0.014	---	---	---
AYNIBAŞKAN	2.9	1.73	0.088	---	---	---	---	---	---
ADLİYE	-4.2	-1.70	0.096	---	---	---	---	---	---
TEMİZLİK	12.9	2.00	0.051	---	---	---	---	---	---
İŞSİZLİK	88.2	1.81	0.076	---	---	---	---	---	---
İMAR	-0.2	-1.81	0.076	---	---	---	---	---	---
ULAŞIM	0.1	1.80	0.078	---	---	---	---	---	---
KİŞİGSYH	0.0	-1.51	0.138	---	---	---	---	---	---
KURS	-0.1	-1.49	0.142	---	---	---	---	---	---
SATILANEV	246.6	1.55	0.128	---	---	---	---	---	---
SABİT	-101.2	-2.02	0.049	-150.5	-3.35	0.001	-147.9	-3.72	0.000
R-Kare	0.708			0.599			0.481		
Ayarlanmış R-Kare	0.575			0.505			0.406		
n	81			81			81		

Kaynak: TÜİK verileri kullanılarak yazar tarafından hesaplanmıştır.

Bu çalışma temel olarak belediye hizmetlerinden memnuniyet düzeyinin yerel seçim sonuçlarına etkisini incelemeyi amaçladığı için yukarıda detaylı olarak açıklanan 20 belediye hizmet değişkeninin durumunu belirlemek bu bağlamda önemlidir. Tablo 2 sonuçlarına göre, 0.15 olasılık eşik değerinde sosyal yardımlar, kanalizasyon, su şebekesi hizmetleri, engelliler için sunulan hizmetler, gıda denetim, temizlik, imar-iskân, toplu ulaşım hizmetleri ve kurs imkânları değişkenleri 2014 seçimlerinde gözlemlenen oy farkı üzerinde anlamlı bir etki yapmıştır. Bu sonuç aynı partinin seçilmesi durumu, kamu sağlık ve sosyal güvenlik hizmetleri, il hastane yatak sayısı ortalaması, evlilik yaşı, evlilik hızı, il bazında çok mutlu veya mutlu olduğunu ifade edenlerin oranı gibi kontrol değişkenleri kullanılarak elde edilmiştir. Aynı model 0.10 olasılık eşik değerinde tahmin edildiğinde ise, sosyal yardımlar, kanalizasyon, su şebekesi hizmetleri, engelliler için sunulan hizmetler ve gıda denetim hizmetleri anlamlı bulunmuştur. Son olarak, model kullanımı en yaygın olan 0.05 olasılık eşik değeri kullanılarak tahmin edildiğinde sadece sosyal yardımlar, kanalizasyon ve su şebekesi hizmetleri bağımlı değişken olan oy farkı üzerinde anlamlı bir etkiye sahip olarak tespit edilmiştir.

Tablo 3: Kademeli regresyon sonuçları (73 il ve 0.05 / 0.10 / 0.15 olasılık değerleri için)

Bağımlı Değişken:	Kad. Regresyon (Pr = 0.15)			Kad. Regresyon (Pr = 0.10)			Kad. Regresyon (Pr = 0.05)		
	Katsayı	t	P-değeri	Katsayı	t	P-değeri	Katsayı	t	P-değeri
OYFARK									
AYNIPARTİ	6.0	3.20	0.002	6.0	3.20	0.002	10.0	5.37	0.000
SAĞLIK	-55.0	-4.61	0.000	-50.7	-4.31	0.000	-39.8	-3.54	0.001
SGK	0.2	4.48	0.000	0.2	4.66	0.000	0.2	3.93	0.000
EĞİTİM	17.7	1.85	0.071	24.0	2.72	0.009	30.5	3.18	0.002
HASTAYATAK	-6.7	-6.26	0.000	-6.7	-6.15	0.000	-5.3	-4.97	0.000
EVLİLİK YAŞI	6.0	5.21	0.000	5.9	5.09	0.000	6.8	5.67	0.000
EVLİLİK HIZI	3.7	3.12	0.003	4.1	3.40	0.001	3.9	3.25	0.002
BOŞANMA	-9.2	-3.55	0.001	-10.3	-4.08	0.000	-6.5	-3.66	0.001
MUTLULUK	-64.3	-5.46	0.000	-63.2	-5.30	0.000	-35.0	-3.98	0.000
KANALİZASYON	-0.5	-3.94	0.000	-0.5	-3.97	0.000	-0.2	-2.23	0.029
SOSYAL YARDIM	-0.5	-5.60	0.000	-0.5	-5.52	0.000	-0.4	-4.03	0.000
ENGELLİ	-37.1	-4.17	0.000	-36.5	-4.05	0.000	-23.7	-3.12	0.003
SU	-0.5	-6.61	0.000	-0.5	-6.46	0.000	-0.3	-5.15	0.000
AYNIBAŞKAN	3.9	2.27	0.028	3.2	1.91	0.063	---	---	---
GULAŞIM	15.0	1.53	0.132	-0.3	-3.16	0.003	---	---	---
KURS	-0.3	-2.70	0.010	-0.3	-2.56	0.014	---	---	---
SEGE2011	-0.2	-2.53	0.015	-0.2	-2.47	0.017	---	---	---
ÇÖP	-0.1	-2.08	0.043	-0.2	-2.79	0.007	---	---	---

SERĞİ	16.1	2.39	0.021	15.8	2.32	0.025	---	---	---
KİŞİGSYH	0.0	-2.33	0.024	0.0	-2.13	0.039	---	---	---
MUTSUZ%40	118.5	2.20	0.033	118.9	2.18	0.035	---	---	---
ULAŞIM	0.2	2.36	0.023	0.2	2.44	0.018	---	---	---
YOL	0.2	3.05	0.004	0.3	3.42	0.001	---	---	---
NETGÖÇ	0.1	1.82	0.075	0.1	1.85	0.071	---	---	---
YEŞİLALAN	-0.3	-3.07	0.004	---	---	---	---	---	---
SABİT	88.4	1.93	0.059	95.1	2.06	0.045	-39.7	-1.23	0.224
R-Kare	0.822			0.810			0.657		
Ayarlanmış R-Kare	0.716			0.706			0.585		
n	73			73			73		

Kaynak: TÜİK verileri kullanılarak yazar tarafından hesaplanmıştır.

2013 yılı YMA verilerine göre belediye hizmetlerinden memnuniyet düzeyi il sıralaması yapıldığında hemen hemen tüm hizmet alanlarında son sıraları paylaşan illere bakıldığında bu hizmet alanlarının çoğunda Batman, Diyarbakır, Hakkâri, Siirt, Van, Şırnak, Tunceli ve Iğdır illeri son sıralarda yer almaktadır. Ancak bu duruma rağmen, bu illerde etnik bir siyaset yürüterek 2009 yılında Demokratik Toplum Partisi (DTP) adı altında büyükşehir/il belediye başkanlıklarını kazanan ve daha sonra 2014 yerel seçimlerine Barış ve Demokrasi Partisi (BDP) olarak katılan parti bu illerdeki hizmet memnuniyet düzeyindeki düşük seviyelere rağmen seçimlerde oyunu yükselterek belediye başkanlıklarını korumuştur. Bu durum EKK yöntemi kullanarak uygulanan çoklu regresyonda aykırılık oluşturarak modelde tahmin edilen katsayıların etkinliğini ve modelin uyumunu olumsuz olarak etkileme ihtimalini doğurmaktadır. Bu sakıncayı ortadan kaldırmak ve modelin bu durumdaki tahminlerinin etkinliğini gözlemek amacıyla yukarıda kullanılan kademeli regresyon modeli aynı olasılık eşiklerinde kalan 73 il için tekrar tahmin edilmiş ve sonuçlar Tablo 3'te verilmiştir. Bu sonuçlara göre R-kare oranları sırasıyla 0.82, 0.81 ve 0.66'ya çıkmış, ayarlanmış R-kare oranları ise sırasıyla 0.72, 0.71 ve 0.59 olmuştur. Bu durum etnik siyasetin etkili olduğu illerin seçim sonuçları analiz dışı tutulduğunda, kademeli regresyon yardımıyla tahmin edilen çoklu regresyonun uyumunu hatırı sayılır derecede arttırmıştır.

Tablo 3 sonuçlarına göre, 0.15 olasılık eşik değerinde sosyal yardımlar, çöp, kanalizasyon, su şebekesi hizmetleri, engelliler için sunulan hizmetler, yeşil alan miktarı, gıda denetim, imar-iskân, yol hizmetleri ve sergi-kurs imkânları değişkenleri 2014 seçimlerinde gözlemlenen oy farkı üzerinde anlamlı bir etki yapmıştır. Aynı model 0.10 olasılık eşik değerinde tahmin edildiğinde ise, sosyal yardımlar, çöp, kanalizasyon, su şebekesi hizmetleri, engelliler için sunulan hizmetler, gıda denetim, imar-iskân, yol hizmetleri ve sergi-kurs imkânları değişkenleri anlamlı bulunmuştur. Ancak, model kullanımı en yaygın

olan 0.05 olasılık eşiği kullanılarak tahmin edildiğinde sadece sosyal yardımlar, kanalizasyon, su şebekesi hizmetleri ve engellilere sunulan hizmetler bağımlı değişken olan oy farkı üzerinde anlamlı bir etkiye sahip olarak tespit edilmiştir.

Sonuç ve Değerlendirme

Mahalli idareler 18.yüzyılın ortalarından itibaren kamu yönetimi yapılanmamızda varlık bulan kamu idareleridir. Bu zaman zarfında mahalli idareler hem gelişimlerini sürdürmüş hem de üstlendikleri daha kaliteli sunabilir hale gelmişlerdir. Diğer bir taraftan yereli temsil etmeleri ve karar organlarının seçimle iş başına geliyor olması demokratik yönetime alan oluşturmuştur. Bu da mahalli idarelerin özellikle de belediyelerin ülkedeki demokratik süreçleri kuvvetlendirdiği anlayışını ortaya çıkarmıştır. Ayrıca mahalli idarelerin yerine getirdiği yerel hizmetler, kentte yaşayanlar için önem arz eden niteliktedir.

Genel bir değerlendirme yapıldığında seçmenler/vatandaşlar, mahalli idarelerin özellikle belediyelerin sundukları hizmetler açısından önemli buldukları söylenebilir. Bu nedenle hem mahalli idare seçimleri hem de mahalli idare seçimlerinin sonuçları seçmenler tarafından önemsenmektedir. Dolayısıyla mahalli idare seçimlerinde vatandaşların tercihi genellikle çeşitli faktörlerin etkisiyle bilinçli davranışlar neticesinde ortaya çıkmaktadır. Vatandaşların tercihine tesir eden çeşitli faktörlerin ne olduğunun anlaşılabilmesi maksadıyla bilimsel çalışmalar ve deneysel çalışmalar yapılmaktadır.

Yapılan çalışmalar, seçmenlerin tutumuna tesir eden birçok faktörün olduğunu göstermektedir. Net sonuçlara ulaşabilmenin zorluğuna karşın yapılan çalışmalarla önemli sayılabilecek bulgulara ulaşılabilmektedir. Seçmen tutumunun, genel ve yerel seçimlere göre değişiklik gösterdiği, alanda yapılan çalışmalardan anlaşılmaktadır. Seçmenlerin seçim süreçlerinde tutumları incelendiğinde, oy tercihinde bulunurken genel ve mahalli idare seçimlerinde farklı faktörlerden etkilendikleri görülmektedir. Bu faktörler; sosyolojik, ekonomik ve sosyo-psikolojik faktörlerdir. Seçmenler içinde bulunduğu şartlar çerçevesinde bu faktörlerden birinden ya da birkaçından etkilenerek tercihlerini kararlaştırmaktadırlar. Bu çalışmada bahsi geçen faktörlerden elde verisi mevcut olanlar kontrol değişkenleri olarak kullanılmıştır.

Bu çalışmanın sonuçlarına göre 2014 yılında yapılan yerel seçimlerin sonuçları büyükşehir/il belediye başkanlığı seçimleri açısından incelendiğinde, bazı belediye hizmetlerinin 2009-2014 belediye başkanlığı oy oranı farkı üzerinde istatistiki olarak anlamlı bir etkiye sahip olduğu tespit edilmiştir. Değişen olasılıklarda oy farkına etki eden hizmetler sosyal yardımlar, çöp, kanalizasyon, su şebekesi hizmetleri, engelliler için sunulan hizmetler, yeşil alan miktarı, gıda denetim, imar-iskân, yol hizmetleri ve sergi-kurs imkânlarıdır. Hava kirliliği ile mücadele, zabıta, cenaze, itfaiye, levha, ışıklandırma

hizmetleri ve spor tesisi imkânlarının ise hiçbir modelde ve seçilen olasılık eşiği değerlerinde anlamlı bir etkiye sahip olduğu tespit edilememiştir.

Bu çalışma sonuçlarına göre etnik siyasetin etkin olduğu illerde, yerel seçimlerde seçmenlerin parti ve belediye başkanı tercihlerinin belediye hizmetlerine göre değil de etnik siyaset şartlarına göre belirleniyor olması iddiası desteklenmiştir. Bu durumda olan 8 ilin verileri modelden çıkarılarak yapılan tahminlerde sonuçlar üzerinde anlamlı etkisi tespit edilen hizmet sayısı artmış ve tahmin edilen modelin R-kare ile ölçülen uyum düzeyi yükselmiştir. Bu bulgu bu illerin veri düzleminde aykırı (outlier) olarak nitelendirilen gözlemler oluşturduğunu ve bu nedenle EKK yönteminin daha etkin bir sonuç veremediğini ortaya koymuştur.

Bu çalışmanın sonuçları ve bulgular değerlendirilirken dikkat edilmesi gereken bir husus, bu çalışmanın büyükşehir veya il merkez belediyeleri tarafından sağlanan hizmetlerden memnuniyet düzeyini araştırma amacı olmasına rağmen araştırmada verileri kullanılan 157,916 kişinin tamamının il merkezlerinde yaşamıyor olmasıdır. Maalesef YMA-2013 anketi soruları arasında katılımcıların yaşadığı yerleşim büyüklüğü ile ilgili bir soru bulunmamaktadır. Bu nedenle ilçe veya kasaba merkezinde yaşadığı için belediye sınırları içinde olan ancak 2014 yılı yerel seçimlerinde büyükşehir veya il merkez belediyesi için oy kullanmayan kişilerin cevapları da bu araştırmada kullanılan veri seti içinde yer almaktadır. Dolayısıyla yerel seçimde büyükşehir veya il merkez belediyesi oy oranını etkimeyen katılımcılar, belediye hizmetlerinden memnuniyet düzeyi değişkeninin etkilemektedir. Ancak, eldeki veri kullanıldığında bu etkiyi arındırma imkânı bulunmamaktadır.

Kaynakça

- Adaman, F. & Çarkoğlu A. (2000). *Türkiye’de Yerel ve Merkezi Yönetimlerde Hizmetlerin Tatmin, Patronaj İlişkileri ve Reform*, İstanbul: TESEV Yayınları.
- Akgün B. (2002). *Türkiye’de Seçmen Davranışı, Partiler Sistemi ve Siyasal Güven*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Aktaş, Ş. (2013). *Belediye Hizmetlerinden Duyulan Memnuniyetin Oy Verme Davranışına Etkisi: İnegöl Belediyesi örneği*, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Beşel, F. (2015). 2013 Yılı Yaşam Memnuniyeti Araştırması sonuçlarının il bazlı ekonomik, sosyal ve siyasi analizi. *Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5(2), 227-236.
- Coşkun, B. & Çetin, M. (2019). Yerel seçimlerde seçmen davranışını etkileyen faktörler: *Muş Örneği*. *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(6), 241-255.

- Çaha, Ö., Toprak, M. & Dalmış İ. (2002). *Seçmenin Parti Tercihinde Rol Oynayan Faktörler (Kırıkkale Örneği)*, Der. Ö. Çaha, Seçmen Davranışı ve Siyasal Partiler, İstanbul: Gendaş Yayınları, 116-141.
- Çalışır, V. (2017). Kırdada Siyasal Davranış: Çukurova Örneği, *OPUS – Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 7(12), 145-156.
- Doğan, A. & Göksel G. (2010). Yerel Seçimlerde Seçmen Tercihi (29 Mart Yerel Seçimleri Elazığ Seçmeni Örneği), *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İİBF Dergisi*, 5(2), 159-187.
- Doğan, A. & Göker, G. (2013). *Siyasal İletişim Araştırmaları*. 1. Basım. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Downs, A. (1957). *An Economic Theory of Democracy*, New York: Harper and Row.
- Dündar, H. Ç. (2014). *Kamu ve belediye hizmetlerinin yerel seçime etkisi*. http://www.tepav.org.tr/upload/files/13996478365.Kamu_ve_Belediye_Hizmetlerinin_Yerel_Secime_Etkisi.pdf. Son erişim tarihi, 17.11.2015.
- Ercins, G. (2007). Türkiye’de Sosyo-Ekonomik Faktörlere Bağlı Olarak Değişen Seçmen Davranışı, *Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 9(2), 25-40.
- Eryılmaz, B. (2010). *Kamu Yönetimi*, Okutman Yayıncılık, Ankara.
- Göker, G. & Doğan, A. (2015). Yerel Seçimlerde Aday Faktörü: Elazığ Seçmenin Aday Profili Beklentileri Üzerine Bir Araştırma, *Fırat Üniversitesi Harput Araştırmaları Dergisi*, 2(2), 43-59.
- Göküş, M. & Karayıldırım, Ş. (2012). Vatandaşların Belediye Hizmetlerinden Memnuniyeti: Karatay Belediyesi Örneği, *Türk İdare Dergisi*, 474, 127-142.
- Görmez, K. & Sancak, H. Ö. (2010). *Türkiye’de Yerel Siyasette Seçmen davranışının dönüşümü: Ankara Büyükşehir Belediyesi örneği*. Parlak, B. (der), Yerel Yönetimler, Yerel Siyaset ve Kentsel Politikalar, Bursa: Dora Yayıncılık, 79-103.
- Gujarati, D. N., & Porter, D. C. (2018). *Temel ekonometri* (Çev. Ü. Şenesen ve G. G. Şenesen). Literatür Yayıncılık.
- Güllüpinar, H., Diker, E. & Aslan, E.S. (2013). Oy verme Yaklaşımları Bağlamında Aday Merkezli Seçmen Tercihi Üzerine Deneysel Bir Araştırma. *Akademik Bakış Antalya Dergisi*. 35(2), 1-21.
- Gümüş, B. (2006). *Eğitim Düzeyinin Seçmen Davranışındaki Rolü ve Antalya Örnek Olayı* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Gümüşoğlu, Ş., Erdem, S., Kavrukkoca, G., & Özdağoğlu, A. (2003). *Belediyelerde Beklenen Algılanan Hizmet Kalitesinin Servqual Modeli ile Ölçülmesi ve Muğla İlinde Bir Uygulama*. İçinde: 3. Ulusal Üretim Araştırmaları Sempozyumu, 19-20.
- Kalaycıoğlu, E. (2014). *Türkiye’de Seçmen Davranışı, Şimdi Neler Olacak*, Toplumsal Düşünce Enstitüsü Raporu, 1-12.

- Kalender, A. (2005). *Siyasal İletişim Seçmenler ve İkna Stratejileri*, Konya: Çizgi Kitabevi.
- Kavas, A. (2017). Belediye Hizmetleri ve Seçmen Davranışı İlişkisi Üzerine Bir Araştırma: Ankara Yenimahalle ve Altındağ İlçe Belediyeleri Örneği, *Mülkiye Dergisi*, 41(4), 75-112.
- Kılıç, E. A. (2012). Seçmenlerin Oy Verme Davranışlarında Etkili Olan Siyasal Faktörlere İlişkin Bir Araştırma: Ankara Örneği. *21. Yüzyılda Sosyal Bilimler*, 2, 179-221.
- Koçak, H. (2009). Küreselleşme ve Yerelleşme Çağında Yerel Demokrasi ve Kent Yaşamı, *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (10), 133-142.
- Koçak, H. (2011). 29 Mart 2009 Yerel Sonuçlarının Siyasal Tercihlerinin Değişimine Etkisi: Afyonkarahisar ve Aydın İllerinin Karşılaştırmalı Analizi, *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(1), 31-45.
- Sezer, Ö. & Vural, T. (2010). Kamu Hizmetlerinin Sunumunda Devletin Değişen Rolü ve Merkezi Yönetim ile Yerel Yönetimler Arasında Yetki ve Görev Paylaşımı, *Maliye Dergisi*, 159, 203-219.
- Sitembölükbaşı, Ş. (2001). *Parti Seçmenlerinin Siyasal Yönelimlerine Etki Eden Sosyo-Ekonomik Faktörler*, Nobel Yayınları, Ankara.
- Teyyare, E. & Avcı, M. (2016). Yerel Seçimlerde Seçmen Davranışlar: 2014 Yerel Seçimleri ve Zonguldak Örneği, *Sosyal, Ekonomik ve Yönetim Araştırmaları Dergisi*, 4(1), 51-76.
- Topal, B., Şahin, H. & Topal, B. (2019). "Belediye Hizmetlerinden Memnuniyetin Ölçülmesine Yönelik Bir Araştırma: Simav Belediyesi Örneği", *Balkan Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(15), 5-13.
- TÜİK (Türkiye İstatistik Kurumu) (2013). *İl Düzeyinde Yaşam Memnuniyeti 2013*. Ankara: TÜİK.
- Usta, R. & Memiş, L. (2010). Belediye Hizmetlerinde Kalite, Giresun Belediyesi Örneği, *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 15, 333-335.
- YSK (2014). Yüksek Seçim Kurulu, 2014 yerel seçim sonuçları, 26.05.2014, <http://www.ysk.gov.tr>

